



JAMOAVIY ISH ORQALI O'QUVCHI YOSHLARDA SHAXSIY- IJTIMOIY XUSUSIYATLAR RIVOJLANISHINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Usmonova Gavharshodbegim Toyir qizi

Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti

Navoiy Viloyati Karmana tumani

5-IDUM o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu tezisda jamoaviy ish orqali o'quvchi yoshlarda shaxsiy-ijtimoiy xususiyatlarning rivojlanishining psixologik jihatlarini yoritib berildi. Tadqiqot jarayonida jamoaviy faoliyatning o'quvchilarning ijtimoiylashuvi, muloqot ko'nikmalari, mas'uliyat hissi, hamkorlik va o'zaro tushunish kabi sifatlarni shakllantirishdagi o'rnini tahlil qilindi. Shuningdek, jamoaviy ish jarayonida yuzaga keladigan psixologik mexanizmlar — o'zaro ta'sir, rol taqsimoti, refleksiya va ijtimoiy moslashuv jarayonlari ilmiy asosda ko'rib chiqildi. Tadqiqot natijalari jamoaviy ish shakllarini ta'lim jarayoniga samarali tatbiq etish orqali o'quvchi yoshlarda shaxsiy-ijtimoiy rivojlanishni ta'minlash va shakllantirish mumkinligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: jamoaviy ish, shaxsiy xususiyatlar, ijtimoiy rivojlanish, o'quvchi yoshlar, psixologik omillar, ta'lim jarayoni.

Annotation

This thesis examines the psychological aspects of the development of personal and social characteristics of students through



collaborative learning. The study analyzes the role of group work in fostering students' socialization, communication skills, sense of responsibility, cooperation, and mutual understanding. Particular attention is paid to the psychological mechanisms that emerge in collaborative activities, such as interpersonal interaction, role distribution, reflection, and social adaptation. The findings indicate that the effective integration of collaborative learning methods into the educational process significantly contributes to the personal and social development of students and enhances the overall quality and effectiveness of education.

Keywords: collaborative learning, personal development, social development, students, psychological aspects, educational process

Аннотация

В данной тезисной работе рассматриваются психологические особенности развития личностных и социально значимых качеств у учащейся молодежи в процессе коллективной деятельности. В исследовании анализируется роль коллективной работы в формировании у обучающихся коммуникативных навыков, социальной активности, ответственности, сотрудничества и взаимопонимания. Особое внимание уделяется психологическим механизмам, возникающим в ходе совместной деятельности, таким как межличностное взаимодействие, распределение ролей, рефлексия и социальная адаптация. Результаты исследования подтверждают, что целенаправленное и научно обоснованное внедрение коллективных форм работы в образовательный процесс способствует эффективному личностно-социальному развитию учащейся молодежи и повышению качества образования.



Ключевые слова

коллективная работа, личностное развитие, социальное развитие, учащаяся молодежь, психологические особенности, образовательный процесс

**JAMOAVIY ISH ORQALI O'QUVCHI YOSHLARDA SHAXSIY-
IJTIMOIY XUSUSIYATLAR RIVOJLANISHINING PSIXOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

Tezis

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchi yoshlarda shaxsiy va ijtimoiy xususiyatlarni rivojlantirish masalasi ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Bugungi globallashuv sharoitida jamiyat a'zolaridan nafaqat chuqur bilimga ega bo'lish, balki jamoada ishlash, muloqot qilish, ijtimoiy mas'uliyatni his etish va muammolarga birgalikda yechim topa olish kabi sifatlar talab etilmoqda. Shu sababli ta'lim jarayonini tashkil etishda jamoaviy ish shakllaridan samarali foydalanish pedagogika va psixologiya fanlarining dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

Jamoaviy ish — bu o'quvchilarning umumiy maqsad asosida birlashib, o'zaro hamkorlikda bilim, ko'nikma va malakalarni egallash jarayonidir. Psixologik nuqtai nazardan jamoaviy ish shaxsning ijtimoiylashuvi, o'z-o'zini anglash va jamiyatda o'z o'rnini topish jarayonlari bilan chambarchas bog'liqdir. Jamoa tarkibida faoliyat olib borish o'quvchilarda ijtimoiy tajriba to'planishiga, shaxslararo munosabatlarning shakllanishiga va ijtimoiy rollarni o'zlashtirishga yordam beradi.

Jamoaviy ish jarayonida o'quvchilar doimiy muloqotga kirishadi. Ushbu muloqot jarayonida ular o'z fikrlarini ifodalash, boshqalarning fikrlarini tinglash va hurmat qilish, bahs-munozara madaniyatiga rioya



qilishni o'rganadilar. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muloqotga asoslangan ta'lim muhiti o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi hamda ijtimoiy moslashuv jarayonini tezlashtiradi.

Jamoaviy ishning muhim psixologik xususiyatlaridan biri — o'quvchilarning ichki motivatsiyasini kuchaytirishidir. Guruhda ishlash jarayonida har bir o'quvchi umumiy natija uchun mas'ul ekanligini his etadi. Bu esa faoliyatga bo'lgan qiziqishning ortishiga, o'quv jarayonida passivlikning kamayishiga olib keladi. O'quvchi o'z hissasining jamoa uchun ahamiyatli ekanligini anglagan sari, o'z imkoniyatlarini to'liq namoyon etishga intiladi.

Jamoaviy ish jarayonida rollarning taqsimlanishi ham muhim psixologik ahamiyatga ega. Guruh a'zolari bajariladigan vazifalarga qarab yetakchi, ijrochi, muvofiqlashtiruvchi yoki tashabbuskor rollarni bajaradi. Bu holat o'quvchilarning shaxsiy qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayrim o'quvchilarda liderlik sifatlari rivojlansa, boshqalarida mas'uliyat, intizom va jamoaga bo'ysunish ko'nikmalari shakllanadi. Natijada shaxsning ko'p qirrali rivojlanishi ta'minlanadi.

Jamoaviy ish refleksiya jarayonlarini ham faollashtiradi. Guruh faoliyati yakunida bajarilgan ishlar muhokama qilinadi, erishilgan natijalar tahlil etiladi va kamchiliklar aniqlanadi. Ushbu jarayon o'quvchilarda o'z faoliyatini baholash, xatolardan xulosa chiqarish va kelgusida ularni bartaraf etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Psixologik jihatdan refleksiya shaxsning ongli rivojlanishiga xizmat qiluvchi muhim mexanizm hisoblanadi.

Jamoaviy ishning samaradorligi ko'p jihatdan guruhdagi ijtimoiy-psixologik muhitga bog'liq. Agar guruhda o'zaro hurmat, ishonch va qo'llab-quvvatlash muhiti mavjud bo'lsa, o'quvchilar o'zlarini erkin his etadi va faol



ishtirok etadi. Bunday muhit shaxslararo nizolarning kamayishiga, hamkorlikning kuchayishiga va ta'lim samaradorligining oshishiga olib keladi. Aksincha, salbiy psixologik muhit o'quvchilarning faolligini pasaytirib, jamoaviy ish natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuningdek, jamoaviy ish o'quvchi yoshlarda empatiya, bag'rikenglik va ijtimoiy mas'uliyat kabi muhim ijtimoiy sifatlarni shakllantiradi. O'quvchilar jamoa a'zolarining his-tuyg'ularini tushunishga, bir-birini qo'llab-quvvatlashga va umumiy manfaatlarni shaxsiy manfaatlardan ustun qo'yishga o'rganadi. Bu esa ularning jamiyatda muvaffaqiyatli moslashuviga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, jamoaviy ish o'quvchi yoshlarda shaxsiy va ijtimoiy xususiyatlarni rivojlantirishning samarali psixologik vositasi hisoblanadi. Uni ta'lim jarayoniga ilmiy asoslangan, tizimli va maqsadli tarzda joriy etish o'quvchilarning ijtimoiy faolligini oshiradi, shaxslararo munosabatlarni mustahkamlaydi va ularning barkamol shaxs bo'lib yetishishiga xizmat qiladi. Shu bois jamoaviy ish shakllaridan foydalanish zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jonson D. V., Jonson R. T. **Hamkorlik va raqobat: nazariya va tadqiqotlar.** — Toshkent: O'qituvchi, 2012.
2. Slavin R. E. **Hamkorlikda o'qitish: nazariya, tadqiqot va amaliyot.** — Toshkent: Sharq, 2016.
3. Bandura A. **Ijtimoiy o'rganish nazariyasi.** — Toshkent: Ma'naviyat, 2004.
4. Leontyev A. N. **Faoliyat. Ong. Shaxs.** — Toshkent: Fan, 2001.



5. Rubinshteyn S. L. **Umumiy psixologiya asoslari.** — Toshkent: O'qituvchi, 2018.
6. Boekaerts M., Korno L. **Ta'lim jarayonida o'zini-o'zi boshqarish** // Amaliy psixologiya jurnali. — 2019.
7. Gillies R. M. **Hamkorlikda o'qitish: tadqiqotlar va amaliyot tahlili** // Pedagogik tadqiqotlar. — 2020.
8. Dillenbourg P. **Hamkorlikda ta'lim: kognitiv va hisoblash yondashuvlari.** — Toshkent: Innovatsiya, 2015.
9. Zukerman G. A. **O'quv faoliyati orqali refleksiyaning rivojlantirish** // Ta'lim va tarbiya. — 2017.